

חטיבת תקון

שירות בתי הסוהר

בתוקף מתאריך: 17.2.2004

ת' עדכון אחרון: 15.02.2022

עמוד מס' 1 מתוך 9 עמודים

הפרק: חינוך

מס' 20-2013
הנוהל:

הפעלת תכניות שיקומיות בעזרת בעלי חיים

1. כללי

- 1.1 תכניות שיקום בעזרת בע"ח המופעלות בבתי הסוהר מכוונות לפיתוח תפקודו הפיזי, החברתי, הרגשי והקוגניטיבי של האסיר ומפתחות יכולת של אחריות, חמלה, קשר ותקשורת באמצעות המגע והקשר עם בעל החיים.
- 1.2 תכניות אלה מהוות חלק מתוכניות השיקום של האסיר והשימוש בכלי זה מוביל להאצה בתהליכים שיקומיים.
- 1.3 מדיניות הפעלת תכניות הנעזרות בבעלי חיים הינה באחריות חטיבת התקון.
- 1.4 הפעלת תכניות שיקומיות בעזרת בע"ח יהיו בהתאם ל:
 - 1.4.1 חוק צער בע"ח (הגנה על בע"ח), תשנ"ד-1944.
 - 1.4.2 תקנות צער בע"ח (הגנה על בע"ח) (החזקה שלא לצרכים חקלאיים), התשס"ט 2009.
 - 1.4.3 משרד החקלאות- נוהל פינות חי מניעת מחלות ושמירה על רווחת בע"ח בפינות חי.
 - 1.4.4 פקנ"צ 03.18.00 החזקת והפעלת בעלי חיים בשירות בתי הסוהר.

2. מטרה

לקבוע תנאים להפעלת תכניות שיקומיות לאסירים בעזרת בע"ח.

3. הגדרות

- 3.1 "מרחב חי" - מקום שמוחזקים בו בע"ח בדרך קבע, בתוך מבנה או מחוץ למבנה.
- 3.2 "אחראי מרחב חי" - קצין חינוך, אחראי על ניהול מרחב החי ברמת התכנית והתפעול השוטף.
- 3.3 "מנהל תכנית שיקומית הנעזרת בבע"ח" - קצין חינוך, אחראי על ניהול התוכנית

20-2013	נוהל מס':	חינוך	הפרק:
17.2.2004	בתוקף מתאריך:	הפעלת תוכניות טיפוליות בעזרת בעלי חיים לצורך שיקום אסירים	הנוהל:
15.02.2022	ת' עדכון אחרון:		
עמוד מס' 2	מתוך 9 עמודים		

על כל היבטיה המקצועיים.

3.4. "כלבן טיפולי" – סוהר שעבר הכשרה בתחום של כלבנות טיפולית מטעם ענף בע"ח.

3.5. "מטפל בעזרת בע"ח" – מטפל/מדריך בעל תעודת הסמכה רלוונטית ומועסק דרך שירותים קנויים.

3.6. "נאמן מרחב חי" – אסיר המסייע באחזקת מרחב החי בהאכלת וניקיון החיות מידי יום. פעילות זו מוגדרת ללא שכר.

3.7. "מתחם" – כלוב, כלי קיבול או מרחב מתוחם באמצעים פיזיים המונעים את יציאת בע"ח ממנו.

3.8. "יומן טיפולים" – רישום המנוהל על ידי אחראי מרחב החי של כל גילוי סימני מחלה ומצוקה אצל בע"ח והבדיקות והטיפולים הרפואיים שניתנו לכל בע"ח, לרבות בדיקות שגרתיות ותוצאותיהן.

3.9. "רופא וטרינר מטפל" – רופא וטרינר הנותן טיפול רפואי לבע"ח. הווטרינר יהיה מטעם ענף בע"ח או וטרינר חיצוני, בהתאם לסוג התוכנית.

4. השיטה

- 4.1 תכניות שיקומיות הנעזרות בבע"ח כוללות:
 - 4.1.1 "מרחב חי".
 - 4.1.2 "שיקום הדדי" – שיקום ואילוף בחיות פגועות ופצועות.
 - 4.1.3 אילוף ואימון בע"ח.
- 4.2 הקמת תכניות תעשה על פי פקודת נציבות 03.18.00 – "החזקת והפעלת בעלי חיים בשירות בתי הסוהר" סעיף 8.
- 4.3 הפעלת תכניות הנעזרות בבעלי חיים תהיה על פי תכנית סדורה שתאושר על ידי ראש ענף חינוך חברתי-קהילתי.
- 4.4 השתתפות אסירים בתוכניות הנעזרות בבע"ח תתקיים בהתאם לקריטריונים שייקבעו לכל תוכנית ותוכנית.
- 4.5 תיעוד השתתפות האסירים בתוכניות/פעילויות יהיה במערכת "תיק-תקון" חינוך.
- 4.6 האסירים המשתתפים בתוכניות יקבלו תדריך על כללי התנהגות, בטיחות ואופן שמירה על רווחת בע"ח.
- 4.7 כל אירוע חריג לרבות מקרים של פגיעה/פציעה ידווח באופן מידי לראש תחום חינוך, ולגורמים רלוונטיים נוספים ביחידה, במחוז ובענף בהתאם לנוהל 01-7006 דיווח אירועים בציר השליטה.

הפרק:	חינוך	נוהל מס':	20-2013
הנוהל:	הפעלת תוכניות טיפוליות בעזרת בעלי חיים לצורך שיקום אסירים	בתוקף מתאריך:	17.2.2004
		ת' עדכון אחרון:	15.02.2022
		עמוד מס'	3
		מתוך	9
		עמודים	

5. התנאים להפעלת תכניות הנעזרות בבע"ח

5.1 חוגים / קבוצות הנעזרים באמצעות בע"ח

- 5.1.1 חוגים/קבוצות הנעזרים באמצעות בע"ח יאושרו על ידי רע"ן חינוך חברתי-קהילתי.
- 5.1.2 החוגים/קבוצות יונחו על ידי מטפל בעזרת בע"ח/כלבן טיפולי של ענף בע"ח וקצין חינוך.
- 5.1.3 החוגים/קבוצות יתקיימו במרכז החינוך/בחצרות הטילים של האגפים/מועדוני האגפים או בכל מקום שיימצא מתאים על ידי פיקוד בית הסוהר.
- 5.1.4 הפעלה במסגרת חוג/קבוצה הכוללת כניסה לבית הסוהר של בע"ח, תכלול גם את הוצאתו בתום הפעילות.
- 5.1.5 באחריות הגורם המפעיל המצאת פנקס חיסונים תקף ואישור של ווטרינר מטפל בבע"ח על מתן טיפול וחיסונים כנדרש וביטוח צד ג'. רת"ח חינוך יודא הימצאות מסמכים אלו.

5.2 תכניות של "שיקום הדדי"

- 5.2.1 תכניות "שיקום הדדי" יהיו בשיתוף צוות רב מקצועי של ענף חינוך חברתי קהילתי וענף בע"ח.
- 5.2.2 בעלי החיים יתגוררו במבנה ייעודי.
- 5.2.3 טיפול רפואי ותנאים פיזיים להחזקתם ורווחתם הינם באחריות ראש ענף בע"ח או מי מטעמו.
- 5.2.4 אופן הפעלת התוכנית יפורט בפקודת קבע מקומית בהתאם לתנאי בית הסוהר, על פי פקני"צ 03.18.00 ונוהל זה.

5.3 הפעלת "מרחבי חי"

מרחב חי- הינו מרחב פיזי בבית הסוהר בו מוחזקים בעלי חיים ובו נוצרת ההזדמנות לחשיפת האסיר לקשר עם בעלי חיים השוהים במקום כחלק מתהליך ותוכניות השיקום בבית הסוהר.

5.3.1 אחראי מרחב חי-

- 5.3.1.1 בכל מתקן בו יופעל מרחב חי ימונה קצין חינוך לתפקיד אחראי מרחב חי.
- 5.3.1.2 אחראי מרחב חי יעבור הכשרה לניהול ותפעול מרחבי חי של שירות בתי הסוהר.
- 5.3.1.3 יהיה אחראי על האכלת בעלי החיים, הטיפול בהם וניקויים בכל ימות השבוע,

<p>נוהל מס': 20-2013</p>	<p>הפרק: חינוך</p>
<p>בתוקף מתאריך: 17.2.2004</p>	<p>הנוהל: הפעלת תוכניות טיפוליות בעזרת בעלי חיים לצורך שיקום אסירים</p>
<p>ת' עדכון אחרון: 15.02.2022</p>	
<p>עמוד מס' 4 מתוך 9 עמודים</p>	

לרבות בימי שבת וחג.

5.3.1.4 יבצע מידי יום ביקורת אחת לפחות למעט סופי שבוע וחגים לשם בדיקת בעלי

החיים במתחם בהיבטי רווחת בעלי החיים, לרבות הימצאות מזון ומי שתייה בכמות מספקת. הביקורות יתועדו על גבי נספח א'.

5.3.1.5 ינהל רישום ודיווח אודות הפעילות במרחב החי הכולל רישום הנתונים של כל בעלי

החיים בפינת החי: חיסונים, דרישות הזנה מיוחדות, תנאי החזקה מיוחדים, פרטים על המלטות, בקיעות, תמותת בעל חיים ואירועים מיוחדים. במידת הצורך ידווח לווטרינר המטפל במרחב החי.

5.3.1.6 ינהל רישום יומן כניסה ויציאה של האנשים שביקרו במרחב - למעט במקרים של

החזקת בע"ח בתא האסיר, על מנת לאפשר איתורם במקרה של חשד למחלה מדבקת. יש להקפיד על רישום שעות הפעילות לצורך פיקוח.

5.3.2 התנאים הנדרשים להפעלת מרחב חי

5.3.2.1 רווחת בעלי החיים

5.3.2.1.1 המזון שיוגש לבעל החיים יותאם בכמות, בתדירות ובהרכב התזונתי לצרכים ולהרגלים של בעל החיים לפי סוגו, מינו, גילו ומצבו הבריאותי. המזון לבעלי החיים יוחזק בכלים סגורים מוגן מפני שמש, לחות, עובש, מזיקים ומגישה חופשית של בעלי חיים ממרחב החי עלפי הנחיות הווטרינר.

5.3.2.1.1 קיום אוורור מתאים במתחם.

5.3.2.1.3 החזקת בעלי חיים בכלובים במרחב חי תתבצע תוך שמירה על ההוראות שנקבעו לעניין החזקת בעלי חיים.

5.3.2.1.4 יש לנקוט אמצעים מתאימים למניעת רבייה במרחב החי.

5.3.2.1.4 במידה ובעלי החיים מועברים ממרחב החי למקום פעילות אחר (לדוגמה - כיתה) יוודא אחראי מרחב החי כי תנאי האחזקה במקום הפעילות לא יהיו תנאי מועקה או מצוקה לבעל החיים.

5.3.2.2 מחלות ומפגעים במרחב החי ואמצעים למניעתם

5.3.2.2.1 יש להקפיד על הפרדה של בעלי חיים חולים מבעלי חיים בריאים עד לבדיקתם על ידי רופא וטרינר.

הפרק: חינוך		נוהל מס': 20-2013	
הנוהל: הפעלת תוכניות טיפוליות בעזרת בעלי חיים לצורך שיקום אסירים		בתוקף מתאריך: 17.2.2004	
		ת' עדכון אחרון: 15.02.2022	
		עמוד מס' 5	מתוך 9 עמודים

5.3.2.2. יש לנקות ולחטא את כלובי בע"ח על פי הצורך, על כל המתקנים המצויים בו, לרבות כלי מזון וכלי שתייה.

5.3.4 פיקוח וטרינרי על בעלי חיים במרחב חי

5.3.4.1 יש לוודא עריכת ביקור, לפחות אחת לחודש, של רופא וטרינר המועסק בשרות קנוי

בעל ידע וניסיון בטיפול בחיות הנמצאות במרחבי החי. כל ביקור וטיפול יתועדו ביומן הטיפולים.

5.3.5 קליטה של בעל חיים חדש במרחב חי

5.3.5.2 קליטה של בעלי חיים חדשים למרחב חי תיעשה רק ממקור מסודר, בליווי

תעודה המעידה על בריאות בעל החיים ותייעוד החיסונים שקיבל בעל החיים.

את תעודת הבריאות ומפרט החיסונים יש לשמור ביומן הטיפולים.

5.3.5.3 יש לבדוד את בעל החיים החדש למשך 10 ימים בפינה המרוחקת מבעלי החיים

הנוספים המצויים המרחב חי ולהחזיקו תחת פיקוח שוטף.

5.3.5.4 קליטה של בע"ח חדש למרחב חי יהיה באישור ענף חינוך חברתי קהילתי

ובהתאם לנספח ב'.

5.3.6 תמותת בעל חיים

5.3.6.1 בכל מקרה של תמותה יש להודיע באופן מידי לרופא הווטרינר המטפל של מרחב החי

ולרע"ן חינוך חברתי-קהילתי.

5.3.6.2 יש לפנות את בעל החיים מהכלוב על פי הוראות הרופא הווטרינר המטפל באמצעות

אמצעי המיגון עליהם יורה הווטרינר.

5.3.7 שילוט במרחב חי

5.3.7.1 יש להתקין שילוט בכניסה למרחב חי והסבר אודות בעלי החיים במתחם.

5.3.7.2 יש להתקין שילוט במקום בולט במרחב החי ובו פירוט כללי הבטיחות וההתנהגות.

5.3.7.2 חובה להתקין שילוט ביציאה ממרחב חי המבקש לשטוף ידיים במים וסבון.

הפרק:	חינוך	נוהל מס':	20-2013
הנהל:	הפעלת תוכניות טיפוליות בעזרת בעלי חיים לצורך שיקום אסירים	בתוקף מתאריך:	17.2.2004
		ת' עדכון אחרון:	15.02.2022
		עמוד מס'	6 מתוך 9 עמודים

5.3.8 כללי בטיחות לאחזקת בעל חיים במרחב חי

- 5.3.8.1 כל האמצעים והכלובים יירכשו או ייבנו מחומרים בטיחותיים.
- 5.3.8.2 לכל מתקן אחזקת בעל חיים דרושים תנאים מיוחדים בהתאם לסוג המתקן לבל ישתחררו בעלי החיים החוצה כגון - תא סינון, רשת היקפית גבוהה, רשת תוחמת בגג וכו'.
- 5.3.8.3 במרחב החי תמצא תמיד פינה לשטיפת ידיים וחיטוי על מנת לאפשר שמירה על היגיינה תקינה.
- 5.3.8.4 במידה ויש צורך בשימוש בחומרי הדברה- יעשה הדבר רק על ידי מי שהוסמך לכך כפי שמצוין על גבי התווית המוצמדת לחומר ההדברה ורק לאחר קריאת תווית השימוש על גבי המוצר באופן קפדני. ההדברה תבוצע על פי האמור בתווית במדויק.
- 5.3.8.5 תרופות יוחזקו בנפרד מאמצעי הדברה וחיטוי ושאר חומרים מסוכנים. כל החומרים הנ"ל יוחזקו בארונות נעולים באריזותיהם המקוריות ויפוקחו באופן קפדני על ידי אחראי מרחב החי.
- 5.3.8.6 אין אישור לגדל או להחזיק בע"ח שמוגדרים כמסוכנים או ארסיים בכל אופן שהוא, אלא באישור רע"ן חינוך חברתי קהילתי .

5.3.9 כללי בטיחות לפעילות במרחב החי

- 5.3.9.1 כל פעילות עם בעלי חיים תיעשה תחת השגחה מלאה של גורם אחראי.
- 5.3.9.2 מי שאותר על ידי מרפאת ביס"ר כלוקה בכשל חיסוני כל שהוא וחשוף להדבקה, לא יבוא במגע עם בע"ח, ולא ייכנס למתקן המאכלס בע"ח.
- 5.3.9.3 כל פגיעה על ידי בע"ח: נשיכה, שריטה וכו' מחייבת הפניית הנפגע לגורם רפואי מוסמך ודיווח בכתב.
- 5.3.9.4 טרם פעילות עם אסירים יש לחזור על כללי הבטיחות וההתנהגות ולוודא ידיעותיהם בנושא.

5.3.10 עקרונות הפעלה להוצאת בע"ח ממרחב החי לפעילות במרחבים אחרים

- 5.3.10.1 מרחבי החי נבנו מתוך תפיסה שיקומית חינוכית למענה קבוצתי בתוך המרחב של בע"ח.

20-2013	נוהל מס':	חינוך	הפרק:
17.2.2004	בתוקף מתאריך:	הפעלת תוכניות טיפוליות בעזרת בעלי חיים לצורך שיקום אסירים	הנוהל:
15.02.2022	ת' עדכון אחרון:		
עמוד מס' 7	מתוך 9 עמודים		

5.3.10.2 במקרים מיוחדים ניתן יהיה לנייד את החיות מחוץ למרחב החי על מנת להגיע לאוכלוסיות

נוספות בתוך הבית סוהר או במתקנים נוספים הקרובים לביס"ר בו נמצא מרחב החי.

5.3.10.3 הוצאת בע"ח ממרחב החי יהיה באישורו של אחראי מרחב חי בלבד.

5.3.10.4 אין להוציא בע"ח חולה/מבוגר או חיות שנוטות לסטרס גבוה.

5.3.10.5 בתנאי מזג אוויר קיצוניים אין להוציא בע"ח ממרחב החי.

5.3.10.6 מרחב הפעילות- הפעילות תתקיים בחדרים סגורים (דלת וחלונות), בע"ח לא יישארו בכלוב

לאורך כל הפעילות אלא ישוחררו במרחב החדר הסגור.

5.3.10.7 אין להעביר בע"ח מיד ליד (לשים בסלסלה או תנועה חופשית).

5.3.10.8 כל תחילת פעילות יש להדגיש את חשיבות היחס לבע"ח וכללי התנהגות בטיחות.

5.3.10.9 נשיאת בע"ח- הנייד יהיה בתוך כלוב סגור, מותאם לבע"ח. כמו כן, אין לנייד בע"ח באמצעות כלי רכב.

6. בקרה פיקוח:

הנושא יבוקר בביקורות נושאיות וביקורות חצי שנתיות על ידי גורמי מחוז ונציבות מתחום החינוך.

7. אחריות ביצוע:

ברמת היחידה : מפקד ביס"ר

ברמת המחוז : קצין חינוך מחוז

ברמת הנציבות : רמ"ח חטו"ש

נספחים

נספח א'

טופס ביקורת יומית במרחב חי

נספח ב' : - אישור קליטת בע"ח חדש למרחב חי

הפרק: חינוך	נוהל מס': 20-2013
הנוהל: הפעלת תוכניות טיפוליות בעזרת בעלי חיים לצורך שיקום אסירים	בתוקף מתאריך: 17.2.2004
	ת' עדכון אחרון: 15.02.2022
	עמוד מס' 8 מתוך 9 עמודים

נספח א'

טופס ביקורת יומית במרחב חי

תאריך:

מס' הכלוב	פרוט בעלי החיים בכלוב	מזון	מי שתייה	נקיון התא, כלי מזון ושתייה	מצב בעלי החיים בכלוב	תמונה של בעלי חיים
		יש/אין	יש/אין	בוצע/ לא בוצע	תקין/ לא תקין	כן/לא מס' בעלי חיים שמתו:

חתימת מבצע הבדיקה:

שם ושם משפחה:

תפקיד:

את הטופס יש לתיק אחת ליום ביומן הטיפול של פינת החי.

20-2013	נוהל מס':	הפרק: חינוך
17.2.2004	בתוקף מתאריך:	הנהל: הפעלת תוכניות טיפוליות בעזרת בעלי חיים לצורך שיקום אסירים
15.02.2022	ת' עדכון אחרון:	
עמוד מס' 9	מתוך 9 עמודים	

נספח ב'

אישור קליטת בע"ח חדש למרחב חי

1. סוג בעל החיים:

2. מה מקור בעל החיים - חנות, פרטי, אחר? האם קיבל את החיסונים הנדרשים?

3. הרציונל להוספת החיה למרחב חי (העשרה, מותאם לאופי אוכל' האסירים וכד')

4. האם יש במרחב החי מתחם מתאים לשהות בעלי החיים החדש?

5. אישור וטרינר והנחיות טרם כניסת החיה:

שם מלא: _____ חתימה: _____ תאריך: _____

6. אישור ענף חינוך חברתי - קהילתי

חתימה: _____ תאריך: _____

*בקליטת בעל החיים יש לבדודו עד הגעת ווטרינר וקבלת אישור שהבע"ח בריא.